

Szanowni Państwo,

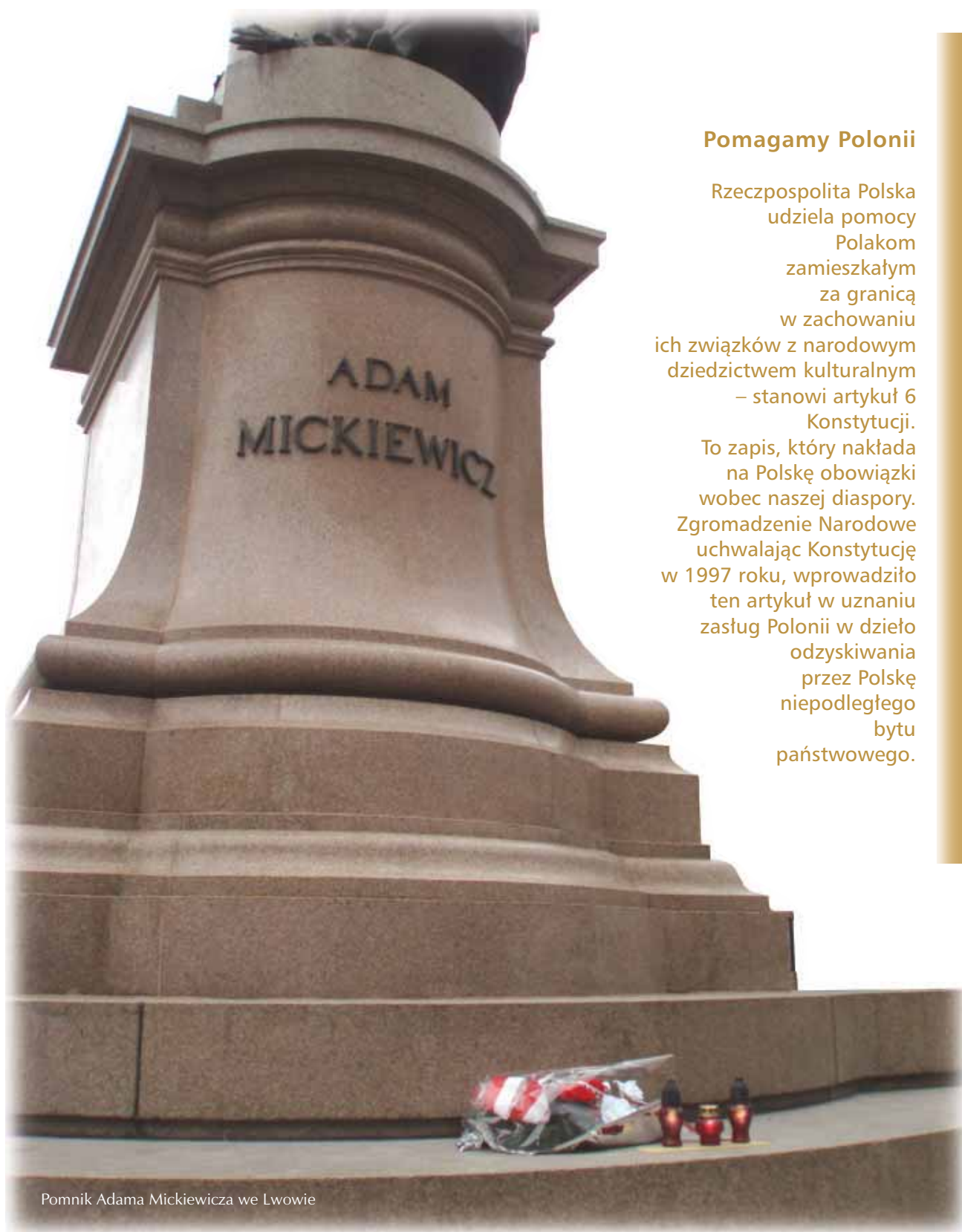
Odrodzony w 1989 roku w wyniku wolnych wyborów Senat Rzeczypospolitej Polskiej, nawiązując do tradycji wywodzącej się z okresu międzywojennego, objął opieką Polonię i Polaków żyjących poza Macierzą. Z biegiem lat procedury udzielania pomocy zdołały okrzepnąć, stały się przejrzyste, a wszystkie organizacje pozarządowe zaangażowane w pomoc zaakceptowały te reguły.

W 2006 roku Senat zdecydował sformalizować zasady opieki nad Polonią. Korzystając z prawa do inicjatywy ustawodawczej, postanowił ustawowo uregulować sprawy opieki nad Polonią i Polakami za granicą. Przyjęta została uchwała w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy, który sankcjonuje dotychczasową praktykę pomocy naszym rodakom pozostającym poza granicami. Zanim zapadnie ostateczna decyzja w tej kwestii, warto przybliżyć Czytelnikom, na czym polega opieka Senatu nad Polonią i dlaczego pomagamy Polakom osiadłym za granicą. Rok 2006 jest szczególnie również dlatego, że to, co Senat robi dla Polonii, zostało docenione, i budżet Kancelarii Senatu został w 2007 roku zwiększony na ten cel o ponad 46 proc., i wynosi 75 mln zł.

Mam nadzieję, że publikacja, w której prezentujemy prace Senatu służące Polonii i Polakom za granicą, przekona wszystkich o tym, że ich pieniądze są dobrze wydawane i służą umacnianiu więzi z naszymi rodakami rozszanymi po całym świecie.

Bogdan BORUSEWICZ
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Pomagamy Polonii

Rzeczpospolita Polska
udziela pomocy
Polakom
zamieszkałym
za granicą
w zachowaniu
ich związków z narodowym
dziedzictwem kulturalnym
– stanowi artykuł 6
Konstytucji.
To zapis, który nakłada
na Polskę obowiązki
wobec naszej diaspory.
Zgromadzenie Narodowe
uchwalając Konstytucję
w 1997 roku, wprowadziło
ten artykuł w uznaniu
zasług Polonii w dzieło
odzyskiwania
przez Polskę
niepodległego
bytu
państwowego.

Pomnik Adama Mickiewicza we Lwowie

Senat – tradycyjnym opiekunem Polonii

Położenie geograficzne między dwoma potężnymi sąsiadami zdeterminowało historię Polski i losy narodu. Od końca XVIII wieku rzesze naszych Rodaków zmuszone były szukać bezpiecznego miejsca do życia poza Macierzą. Trzy ogromne fale emigracji, a teraz najnowsza – zarobkowa, sprawiły, że blisko 35 proc. Polaków (ok. 20 mln) żyje poza granicami Ojczyzny. Polska diaspora jest piątą w świecie, a więc jedną z największych w stosunku do liczby obywateli żyjących w kraju. Nie wszyscy jednak zostali zmuszeni do emigracji z powodów politycznych czy zarobkowych. Znaczna część Polaków nigdy nie opuściła swojej Ojczyzny, a mimo to znalazła się poza jej granicami. O tym zdecydowano ponad naszymi głowami, zmieniając granice Rzeczypospolitej. Tragiczne dzieje naszej Ojczyzny: rozbiory, pierwsza, potem druga wojna światowa, następnie sowiecka niewola sprawiły, że Polacy nauczyli się przechowywać swoją polskość. Także ci, którzy wyjechali z kraju, działali na obczyźnie z myślą o Polsce, pielęgnowali polskie tradycje i kulturę, zachowali język i podtrzymywali więzi z krajem.

W 1926 roku Marszałkowie Sejmu i Senatu wzięli udział w organizowaniu Zjazdu Polaków z Zagranicy. W 1929 r. Marszałek Senatu Julian Szymański został prezesem Komitetu Organizacyjnego I Zjazdu Polaków z Zagranicy. Zjazd powołał Radę Organizacyjną Polaków z Zagranicy. Jej prezesem został Marszałek Julian Szymański. Od 1932 r. był nim następny Marszałek Senatu – Władysław Raczkiewicz. Pełnił on również funkcję gospodarza II Zjazdu Polaków. Wówczas, w 1934 roku, w Krakowie utworzono Światowy Związek Polaków z Zagranicy – Światpol. Jego prezesem został Władysław Raczkiewicz, który pełnił tę funkcję do 1939 roku.

Od 1990 roku Senat ponownie opiekuje się Polonią. Stało się to z inicjatywy ówczesnego Marszałka Andrzeja Stelmachowskiego, który uważał, że wybrany w wolnych i demokratycznych wyborach Senat ma mandat narodu i szczególne prawo nawiązania do tradycji opieki nad Polakami za granicą. Jest więc organem najbardziej predestynowanym do zapoczątkowania zmian w stosunkach z emigracją. Chodziło zwłaszcza o zlikwidowanie podziału, jaki powstał między krajem rządzonym przez komunistów a emigracją niepodległościową na Zachodzie oraz o roztoczenie opieki nad Polakami w ZSRR. W tym celu w 1990 roku założono Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Wtedy też po raz pierwszy Prezydium Senatu podjęło uchwałę o zleceniu zadań dla stowarzyszenia oraz o przyznaniu z budżetu Senatu dotacji dla tej instytucji.

W październiku 1990 roku odbyła się w Rzymie konferencja „Kraj – emigracja”, która doprowadziła do pierwszej po wojnie konsolidacji środowisk polonijnych z krajem. Władze Senatu I kadencji odegrały istotną rolę w doprowadzeniu do zakończenia działalności władz polskich na obczyźnie i przekazaniu insygniów władzy przez ostatniego Prezydenta na wychodźstwie – Ryszarda Kaczorowskiego pierwszemu wybranemu w wolnych wyborach Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej – Lechowi Wałęsie.

Realny wymiar opieki Senatu nad Polonią

Opiekę nad Polonią i Polakami za granicą sprawują w imieniu Senatu – Marszałek oraz Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Środki na ten cel pochodzą z budżetu Kancelarii Senatu i trafiają do naszych Rodaków za pośrednictwem organizacji pozarządowych. Decyzje o przyznaniu dotacji na realizację zadań podejmuje Prezydium Senatu.

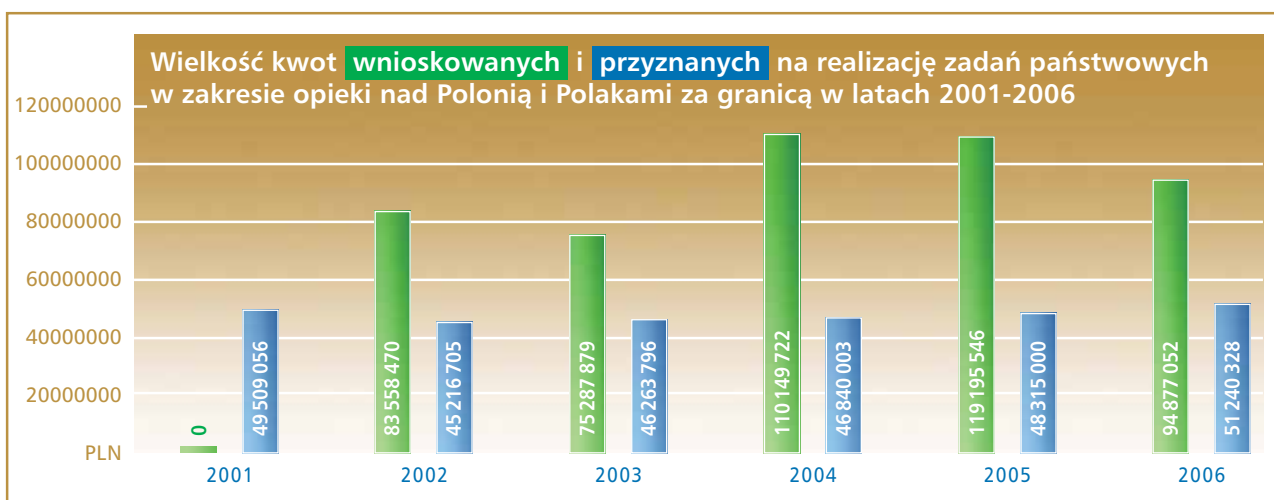
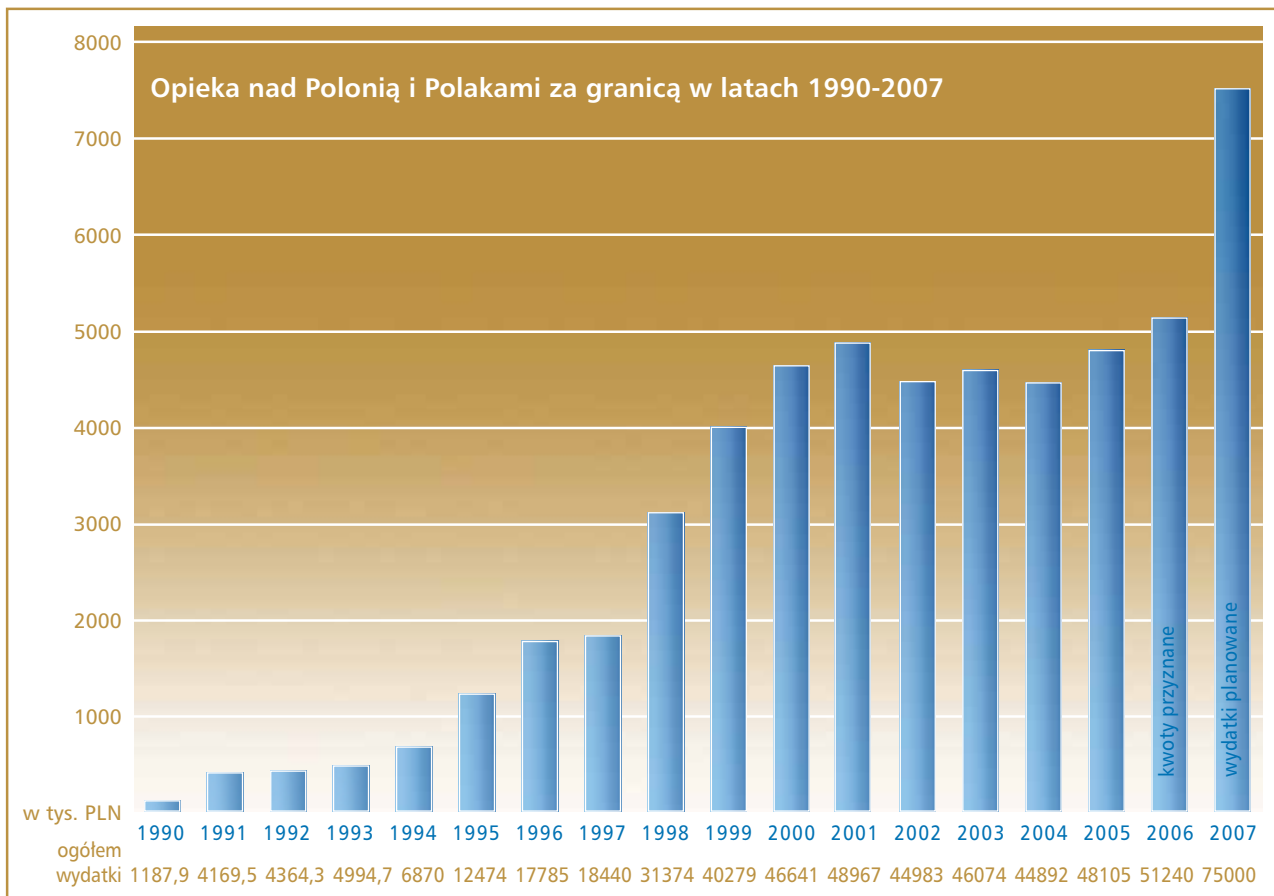
W 2002 roku Senat podjął uchwałę w sprawie utworzenia Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu. W jej skład wchodzi przedstawiciele organizacji i środowisk polonijnych, których powołuje Marszałek. Rada jest oficjalnym forum współpracy Senatu z przedstawicielami największych organizacji polonijnych. To usankcjonowało tradycyjny, ale ciągle nieformalny patronat Marszałka Senatu nad Polonią i Polakami za granicą. Opinie Rady są brane pod uwagę przez Prezydium Senatu przy określaniu, na kolejne lata, kierunków działania i priorytetów finansowania zadań państwowych dotyczących opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

W 2002 roku zostały uporządkowane zasady zlecenia przez Prezydium Senatu i Kancelarię Senatu zadań w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą i przyznawania dotacji na ich wykonanie. Wszystkie organizacje pozarządowe są odtąd traktowane jednakowo, a cały proces przyznawania dotacji jest jawny i mogą uczestniczyć w nim zainteresowane organizacje. Organizacja zamierzająca wykonać zadanie związane z opieką nad Polonią i Polakami za granicą składa wnioski o jego zlecenie i przyznanie dotacji na ten cel. Kancelaria Senatu zleca wykonanie zadań państwowych na mocy uchwał Prezydium Senatu. Na posiedzeniach Prezydium przedstawiane są opinie Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą i Zespołu Finansów Polonijnych. W jego posiedzeniach uczestniczą przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Pomoc Senatu od 1990 roku

Senat pomaga finansowo Polonii od 1990 roku, czyli od chwili utworzenia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Do 2001 roku zadania na rzecz Polonii były zlecane tylko temu Stowarzyszeniu.

Od 2002 roku wszystkie organizacje pozarządowe mogą składać wnioski o zlecenie zadań programowych lub inwestycyjnych służących potrzebom Polonii i Polakom za granicą.

Zadania programowe polegają na wspieraniu m.in.: aktywności i rozwoju polonijnych i polskich środowisk za granicą, oświaty polonijnej i edukacji mniejszości polskiej za granicą, działań środowisk polonijnych i polskich na świecie na rzecz rozwoju kultury polskiej oraz zachowania dziedzictwa narodowego poza granicami kraju, promocji spraw polonijnych w kraju i za granicą, pomocy socjalnej i rzeczowej dla środowisk polonijnych i polskich, a w szczególności na udzielaniu zapomóg

losowych oraz pomocy charytatywnej i medycznej polskim środowiskom na Wschodzie, działalności polonijnej w rozwoju współpracy gospodarczej, naukowej, więzi kulturowych i gospodarczych między Polską a krajem zamieszkania Polonii.

Zadania o charakterze inwestycyjnym polegają na: wspieraniu rozwoju bazy lokalowej polonijnych placówek kulturalno-oświatowych, ratowaniu zabytków polskiego dziedzictwa narodowego za granicą.

Pomoc Senatu w 2006 roku

Środki na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą w 2006 roku: 51 315 000 zł

Prezydium Senatu określiło następujące kierunki działania na rzecz Polonii i Polaków za granicą w 2006 roku: opieka nad oświatą polonijną i polską poza granicami, w szczególności przez wspieranie nauczania języka polskiego, również jako języka obcego, pomoc dla działalności mediów polonijnych i polskich w świecie, ze szczególnym uwzględnieniem programów radiowych, przywrócenie właściwej rangi stosunkom Senatu RP z organizacjami kombatanckimi w świecie, ochrona polskiego dziedzictwa narodowego poza granicami kraju, pomoc socjalna i rzeczowa dla środowisk polskich na Wschodzie, a w szczególności udzielanie zapomóg losowych oraz pomocy medycznej i charytatywnej, wsparcie organizacji akcji letniej, działania na rzecz współpracy gospodarczej kra-

ju ze środowiskami polonijnymi w świecie oraz wzrostu prestiżu polskiej grupy etnicznej w krajach zamieszkania, wspieranie rozwoju bazy lokalowej dla oświaty polskiej na Wschodzie i krzewienia polskości na świecie (wspieranie wieloletniego programu remontów i modernizacji polskich szkół na Litwie), wspieranie działalności organizacji polskich i polonijnych za granicą poprzez zakupy i remonty obiektów na Domy Polskie.

W ramach tych kierunków za priorytetowe uznano: obronę polskiej mniejszości narodowej na Białorusi, zapewnienie wszechstronnej pomocy środowiskom oświatowym, a także – w związku z ustanowieniem przez Senat RP roku 2006 Rokiem Języka Polskiego – szczególną opiekę nad oświatą polonijną.

Pomoc inwestycyjna w 2006 roku

Kwoty przyznane przez Senat RP na pomoc inwestycyjną (bez środków trwałych)

Litwa	– 3 342 493 zł
Rosja	– 2 208 576 zł
Łotwa	– 1 930 374 zł
Ukraina	– 989 663 zł
Rumunia	– 925 134 zł
Czechy	– 645 316 zł
Brazylia	– 566 979 zł
Argentyna	– 378 806 zł
Białoruś	– 256 791 zł
Węgry	– 193 350 zł
Mołdawia	– 127 594 zł
Niemcy	– 30 000 zł
Razem	– 11 595 076 zł

LITWA

W 2006 roku Senat RP najwięcej pieniędzy przeznaczył na pomoc inwestycyjną dla polskiego szkolnictwa na Litwie. Za pośrednictwem „Wspólnoty Polskiej” dofinansowano m.in. remonty siedmiu szkół z polskim językiem wykładowym.

Ejszyszki – remont polskiej szkoły średniej. Obecnie w szkole tej uczy się 650 uczniów. Szkoła mieści się w budynku z 1939 r. W szkole realizowane są remonty od 1999 roku. Ich koszt w 80 proc. pokrywa Senat RP, w 20 proc. dofinansowuje samorząd rejonowy (fot. 1).

Niemenczyn – wymiana instalacji elektrycznej i oświetlenia w gimnazjum. Do gimnazjum uczęszcza 835 uczniów.

Mickuny – remont szkoły średniej mieszczącej się w dwóch budynkach: drewnianym, gdzie uczy się 135 uczniów z młodszych klas, i drugim, murem, w którym uczy się 432 uczniów. Języka polskiego uczy się w niej 325 uczniów. Oba budynki są sukcesywnie remontowane przy wsparciu Senatu (fot. 2).

Egliszki – rozbudowa szkoły, która działa jako polska szkoła od 1920 roku. Składa się z czterech drewnianych budynków. Uczy się w niej 171 uczniów. Rozbudowa szkoły o salę sportową z zapleczem, stołówkę z zapleczem kuchennym oraz dodatkowe sale lekcyjne ma na celu poprawę warunków nauczania (fot. 3, 19).

Kamionka – remont szkoły podstawowej z polskim językiem nauczania, w której naukę pobiera 115 uczniów (fot. 20).

Dajnowa – remont szkoły podstawowej z polskim językiem nauczania. Uczy się w niej 93 uczniów. W 2006 roku wyremontowano salę sportową (fot. 4).

Czużakampie – remont szkoły podstawowej z polskim językiem nauczania, do której uczęszcza 93 uczniów (fot. 5).

Wilno – remont świetlicy środowiskowej, prowadzonej przez Zgromadzenie Sióstr od Aniołów. Na parterze budynku znajdują się dwie salki, z których jedna przeznaczona jest na spotkania terapeutyczne z psychologiem i dydaktyczne z pedagogiem, druga jest salą zabaw. Siostry współpracują z pedagogami szkolnymi, nauczycielami, rodzicami i opiekunami dzieci (fot. 6).

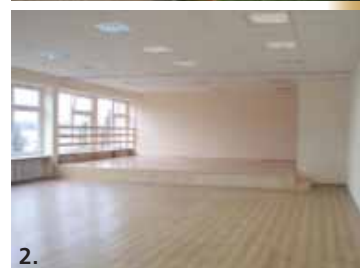
Soleczniki – remont polskiego przedszkola, do którego uczęszcza 135 dzieci – II etap (fot. 21).

Podbrodzie – remont domu dziecka, do którego przyjmowane są dzieci polskiego pochodzenia. Obecnie mieszka w nim 203 wychowanków. Budynek zbudowany w 1930 roku, z dobudowanym skrzydłem z 1967 roku, wymaga kapitalnego remontu (fot. 7).

ROSJA

W Rosji w minionym roku największą i prestiżową inwestycją był zakup lokalu na Dom Polski w centrum Sankt Petersburga. Senat dofinansował także remonty kościołów.

Petersburg – zakup, remont i wyposażenie lokalu przeznaczonego na Dom Polski w Sankt Petersburgu. Zakupiony lokal znajduje się w centrum miasta. W Domu Polskim swoje miejsce będą miały koła zainteresowań, grupy twórcze i młodzieżowe, zespoły folklorystyczne. Powstanie tam świetlica i biblioteka. Dom będzie własnością „Wspólnoty Polskiej”, a przekazany zostanie w użytkowanie Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowemu „Polonia” im. A. Mickiewicza i Związkowi Polaków im. biskupa A. Małeckiego. W Sankt Petersburgu jest 30 tys. osób polskiego pochodzenia. Tradycje polskiej obecności w tym mieście sięgają 300 lat.

Oziersk – kapitalny remont Domu Polskiego. To miejsce spotkań miejscowej Polonii, nauki języka polskiego. Mieści się tu także polska biblioteka. W 2000 roku Stowarzyszenie Polskiej Kultury im. Jana Kochanowskiego w Oziersku dzięki dotacji Senatu RP zakupiło ten dom.

Bielastok k. Tomska – remont drewnianego kościoła wybudowanego na początku XX wieku wysiłkiem Polaków. Na początku lat 90. zdewastowany kościół odzyskano i rozpoczęto remont. W 1998 roku został częściowo wyremontowany i służy naszym rodakom.

Tobolsk – remont kościoła zwanego „Polskim Kościołem” – symbolu Polski na ziemi syberyjskiej. Kościół ten wspiera i integruje polskie środowisko w tobolskim rejonie.

Wierszyna – remont kościoła, który został wzniesiony w 1910 roku przez przybyłych na Syberię polskich osadników za ich pieniądze.

ŁOTWA

W stolicy Łotwy Daugavpils Senat RP dofinansował kapitalny remont zabytkowej siedziby Domu Polskiego oraz remont polskiego przedszkola.

Daugavpils – remont Domu Polskiego. Budynek kupiony w 1930 roku ze składek tam mieszkających Polaków. W 1938 roku prawo własności do budynku otrzymał Związek Polaków Łotwy. Po wojnie dopiero w 1993 roku budynek powrócił do Związku Polaków Łotwy. Ma w nim siedzibę oddział dyneburski ZPŁ, mieści się tam także Centrum Kultury Polskiej. Budynek został wpisany do rejestru zabytków. W 2004 roku rozpoczęto prace remontowe, w 2005 opracowano projekt na remont wnętrza, w 2006 przeprowadzono kapitalny remont budynku (fot. 11-12).

Remont polskiego przedszkola. Realizuje ono program opracowany dla placówek mniejszości narodowych. Do przedszkola uczęszcza 125 dzieci.

UKRAINA

Pomoc finansowa Senatu RP na inwestycje na Ukrainie była w minionym roku przeznaczona na renowację obiektów sakralnych, remonty Domów Polskich oraz szkół.

Izmail – remont kościoła z I poł. XIX wieku w jedynej parafii rzymsko-katolickiej w promieniu 300 km. Po II wojnie światowej kościół pełnił funkcję hali sportowej. Budynek został odzyskany na cele religijne staraniem parafian polskiego pochodzenia w 1996 roku. Dzięki proboszczowi przy parafii powstało jedyne w tej części Europy Stowarzyszenie Polaków „Dom Polski – Kujawy”. Stowarzyszenie korzysta bezpłatnie z pomieszczeń kaplicy.

Dobromil – remont kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego. Kościół późnorenansowy jest obiektem zabytkowym, dekoracją wnętrza nawiązuje do wnętrza renesansowych kościołów na Mazowszu.

Krzemieniec – remont kościoła p.w. św. Stanisława. W listopadzie 2007 roku będzie obchodził 150. rocznicę konsekracji. Główną ozdobą obiektu jest pomnik Juliusza Słowackiego dłuta Wacława Szymanowskiego. W czasach Związku Radzieckiego jedyna działająca na Wołyniu i Podolu świątynia pozostała ostoją kultu religijnego i narodowego Polaków. Świątynia pomogła zachować tożsamość narodową naszym rodakom na tym terenie. Kościół pozostaje wizytówką Polaków z Krzemieńca.

Cherson – remont kościoła katolickiego pochodzącego z XVIII wieku. Dopiero w 2000 roku oddano cały obiekt wspólnocie katolickiej. W parafii prowadzone jest nauczanie języka polskiego, ma powstać biblioteka literatury polskiej.

Latyczów – remont przykościelnego klasztoru poddominikańskiego z XVIII wieku (Sanktuarium Matki Bożej Latyczowskiej). Oprócz części sakralnej wydzielone są pomieszczenia na działalność świecką. W 1989 roku przywrócono kościół do użytku sakralnego, natomiast od 2003 roku klasztor jest stopniowo adaptowany do nowych funkcji: domu rekolekcyjnego, domu pielgrzyma oraz ośrodka umacniania polskości dla miejscowego środowiska Polaków. Miejskowa wspólnota liczy 250 osób.

Czerniowce – roboty adaptacyjne w Domu Polskim. Z pomieszczeń tych korzystają studenci, młodzież i dorośli, odbywa się tam wiele imprez okolicznościowych, spotkań międzynarodowych, działają kółka zainteresowań i grupy wokalo-muzyczne.

Bar – budowa Domu Kultury Polskiej z częścią oświatową. Prężnie działające Barskie Rejonowe Kulturalno-Oświatowe Stowarzyszenie Polaków otrzymało od Rady Miejskiej działkę pod budowę obiektu. W Barze mieszka ok. 5 tys. osób polskiego pochodzenia (tj. 25 proc. mieszkańców miasta). W ramach Towarzystwa działają trzy zespoły folklorystyczne. Prowadzona jest nauka języka polskiego.

Szaróweczka – roboty wykończeniowe ali przy kościele. Ma ona funkcjonować jako harcówka, sala do nauki języka polskiego oraz izba pamięci narodowej.

Chmielnicki – remont pomieszczeń Centrum Polsko-Ukraińskiego. Na Chmielnickim Uniwersytecie Narodowym od 2002 roku jest prowadzona nauka języka polskiego. Na lektorat ten uczęszcza 386 studentów.

Iwano-Frankowsk (Stanisławów) – remont klas w średniej szkole ogólnokształcącej z rosyjskim i polskim językiem nauczania.

Lwów – prace renowacyjno-konserwatorskie pomnika Adama Mickiewicza we Lwowie. W roku 2005 przypadła 150. rocznica śmierci Adama Mickiewicza oraz 100-lecie istnienia pomnika we Lwowie. Polsko-Ukraiński Komitet Obchodów podjął się zadania odrestaurowania pomnika. Prace zostały sfinansowane częściowo dzięki sponsorom i miastu, częściowo z pieniędzy Senatu (fot. 34);

– za pośrednictwem fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie Senat wsparł remont lokalu, zakupionego z myślą o utworzeniu we Lwowie polskiej rozgłośni radiowej.

RUMUNIA

W Rumunii Senat zdecydował się partycypować w kosztach budowy szkoły na Bukowinie i kosztach remontu Domu Polskiego w Suczawie.

Pojana Mikuli – budowa szkoły z przedszkolem. W tej wsi polska mniejszość stanowi ok. 70 proc. ogółu mieszkańców. Znajdują się tam dwie szkoły. W jednej z nich przeważa młodzież polskiego pochodzenia. W szkole odbywa się nauka języka polskiego. Budynek jest w bardzo złym stanie technicznym, dlatego remont jest ekonomicznie nieuzasadniony.

Suczawa – remont Domu Polskiego, który nie był remontowany od 1947 roku. W budynku ma siedzibę szereg organizacji, m.in.: Stowarzyszenie Polaków w Suczawie, Klub Emerytów, Organizacja Kobiet Polskich, redakcja miesięcznika „Polonus”. Prowadzona jest w nim nauka języka polskiego dla dzieci i dorosłych oraz działalność kulturalna. W 2006 roku przeprowadzono adaptację poddasza na pokoje biurowe i salę konferencyjną.

CZECHY

W Czechach Senat RP dofinansował remonty Domów Polskich. Wokół tych Domów koncentruje się życie kulturalne czeskiej Polonii.

Skrzeczoń – remont Domu Polskiego. Miejskowe Koło Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego liczy 150 członków. Prowadzi aktywną działalność kulturalną. W Kole działa chór, zespół estradowo-kabaretowy, zespół muzyczny, klub kobiet, klub dziecięcy. PZKO zakupiło w 1973 roku budynek na Dom Polski. Budynek był z znacznym stopniem zniszczony.

Wędrynia – remont Domu Polskiego w największej wiosce Zaolzia, gdzie mieszka 1200 Polaków, stanowiących 30 proc. ogółu mieszkańców. W miejscowym kole PZKO działa teatr, zespół gimnastyczny, klub kobiet, klub seniora, klub młodych. Budynek ma przepiękną salę widowiskową z klasycystyczną sceną. Pochodzi z XIX wieku.

Jabłonków – remont Domu Polskiego w Jabłonkowie i pomieszczenia, w którym znajduje się sala przeznaczona na występy dzieci z polskich szkół, sceny polskiej teatru z czeskiego Cieszyna, kapel młodzieżowych i kółka teatralnego oraz sala Izby Regionalnej, gdzie gromadzone są pamiątki dokumentujące polskość tych ziem.

Karwina – remont Domu Polskiego, miejsca spotkań polskiego środowiska.

BRAZYLIA

W Brazylii z pieniędzy Senatu RP zostało wyremontowane Centrum Kultury Brazylijsko-Polskiej i dofinansowana budowa dwóch Domów Polskich.

Guarani das Missoes – prace wykończeniowe siedziby „Braspolu” w najdalej na wschód wysuniętej miejscowości, którą zamieszkuje czwarte pokolenie polskich emigrantów. W mieście i okolicy jest blisko 16 tys. osób pochodzenia polskiego. Język polski jest nauczany we wszystkich trzech szkołach (ok. 300 uczniów). Obok Guarańskiego Towarzystwa Kulturalnego działa w mieście od 1990 r. oddział „Braspolu” – Centrum Kultury Brazylijsko-Polskiej. Na swoje potrzeby Towarzystwo wybudowało dom w stylu zakopiańskim. Obiekt jest jeszcze niewykończony;

– budowa Domu Polskiego. W Domu tym prowadzona jest nauka języka polskiego, są organizowane kursy, działają grupy folklorystyczne, prowadzona jest obsługa grup pielgrzymkowych.

Campo do Tenente – budowa Domu Polskiego. „Braspol” – Campo do Tenente to organizacja, która zaczęła działać w 1986 roku. Powstała, aby zaprezentować kulturę i tradycję mieszkańców pochodzenia polskiego. Organizowane są przez nią loterie fantowe, dożynki, bale, opłatki, ogniska, nauka języka polskiego. W 1997 roku organizacja kupiła działkę. Wybudowano obiekt o powierzchni 600 m². W 2005 roku została wykonana dokumentacja projektowo-kosztorysowa domu w stylu dworku polskiego i rozpoczęto budowę. W 2006 roku skoncentrowano się na robotach wykończeniowych (fot. 13).

ARGENTYNA

W Argentynie dotacje zostały przyznane na remonty: Domu Polskiego, Polskiego Ośrodka Młodzieżowego oraz Biblioteki Polskiej im. Ignacego Domeyki.

Buenos Aires – remont Domu Polskiego. Pomieszczenia nie zaspokajają potrzeb lokalowych dziewięciu organizacji, które mają siedziby w Domu Polskim. Mieści się tu także polska restauracja i redakcja „Głosu Polskiego”. Konieczny jest remont kapitalny budynku z przebudową dostosowującą do przyszłych potrzeb. Znajdą się tu m.in. Muzeum Polonii, gabinet nauki języka polskiego, harcówka, biura: turystyczne, informacji kulturalnej, Izby Handlowej. Roboty budowlano-remontowe przewidziano na lata 2007-2008.

Burzaco – remont Polskiego Ośrodka Młodzieżowego, który jest sekcją Związku Polaków w Argentynie. Ośrodek powstał w celu umożliwienia młodzieży polskiego pochodzenia integracji i wspólnych działań przy kulturowaniu tradycji i kultury polskiej, amatorskiego uprawiania różnych dyscyplin sportowych. Działają tu szkołka języka polskiego, biblioteka, komenda główna ZHP w Argentynie (fot. 25, 31).

Buenos Aires – remont Biblioteki Polskiej im. I. Domeyki. Biblioteka jest sekcją Związku Polaków w Argentynie. Została założona w 1960 roku. To największy polski zbiór biblioteczny w Ameryce Łacińskiej. Dokumentuje historię polskiej emigracji do Ameryki Południowej. Obejmuje ponad 22 tys. woluminów, książek polskich oraz związanych z Polską, a także czasopisma, gazety i wydawnictwa emigracyjne, także sprzed 1945 roku. W 2005 sponęło pomieszczenie magazynowe przy sali bibliotecznej. Wykonanie remontu pracowni bibliotecznej oraz elewacji zakończy remont tej części Domu Polskiego (fot. 14).

BIAŁORUŚ

Na Białorusi w 2006 roku Senat dofinansował remont Domu Polskiego, w którym mieści się Społeczna Polska Szkoła, a także remonty polskich kościołów.

Baranowicze – remont Domu Polskiego, w którym znajdują się pomieszczenia dydaktyczne Społecznej Szkoły Polskiej, sala widowiskowa, biblioteka, pokoje gościnne. W społecznej szkole pobiera naukę ok. 400 dzieci.

Różany – remont kościoła św. Trójcy. Zabytkowy XVII-wieczny kościół jest pomnikiem kultury polskiej na Kresach Wschodnich. Kościół murowany, jednonawowy, z dwiema kaplicami.

Gudogaj – remont drewnianego kościoła z XVIII w. Znajduje się w nim obraz Matki Bożej z XV w.

Orsza – remont kościoła, jedynej katolickiej świątyni w mieście. W jej odnowę włożono już sporo funduszy i pracy. Z pieniędzy Senatu RP zostanie wykonane ogrzewanie podłogowe i posadzka.

Miadziola – remont XVIII-wiecznego kościoła. Wymaga kapitalnego remontu. Nie ma w rejonie dużych zakładów, które mogłyby sponsorować remont, a parafian na to nie stać.

Kościóły w Różanach, Gudogaju, Orszy, Miadziolu wymagają dalszych prac restauracyjnych.

WĘGRY

Na Węgrzech z pieniędzy Senatu przeprowadzony został remont lokalu dla Stowarzyszenia Kulturalnego Przyjaciół Polsko-Węgierskich oraz rozbudowa Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii (fot. 15-16).

Bekescsaba – remont lokalu Stowarzyszenia Kulturalnego Przyjaciół Polsko-Węgierskich. Liczy ono 130 osób polskiego pochodzenia oraz Węgrów sympatyzujących z Polską i Polakami. Prężna i dobrze działająca organizacja. Prowadzi naukę języka polskiego, chóry oraz organizuje imprezy z okazji uroczystości państwowych i narodowych. Dotychczas siedzibą było prywatne mieszkanie i prowadzono działalność w wynajętych salach. Stowarzyszenie wynajęło lokal w centrum miasta.

Budapeszt – rozbudowa Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii. Gromadzone są tam zbiory z dziedziny historii, etnografii, sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego, historii literatury Polonii węgierskiej. Założycielem jest Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej w Budapeszcie. W muzeum jest czynna stała wystawa „Stulecie tradycji polskich na Węgrzech”. Muzeum zbiera materiały dotyczące śladów polskich na Węgrzech. Muzeum otrzymało także wsparcie na utworzenie stałej wystawy „Tysiącletnie powiązania Polski i Węgier”.

MOŁDAWIA

W Mołdawii Senat RP w 2006 roku dofinansował remont Domu Polskiego i przekształcenie jednej z bibliotek w Kiszyniowie w Bibliotekę Polskiej Kultury i Literatury im. A. Mickiewicza.

Bielce – doprowadzono gaz do budynku Domu Polskiego w Bielcach. W miejscowości tej żyje 3 tysiące Polaków. Mają oni na własność Dom Polski, kupiony w 1999 roku. W 2001 dokupili pół budynku na sąsiedniej działce. Powstanie tu świetlica dla dzieci uczących się języka polskiego oraz dla dzieci z rodzin niepełnych i patologicznych. Budynek został wyremontowany z pieniędzy Senatu RP w latach 2003-2004 (fot. 8-10, 17-18).

Kiszyniów – ambasada RP otrzymała od dyrektora sieci bibliotek publicznych propozycję przekształcenia jednej z nich w Bibliotekę Polskiej Kultury i Literatury im. Adama Mickiewicza. Biblioteka zajmuje 200 m kw. W 2005 roku rozpoczęto remont, który w 2006 roku był kontynuowany.

NIEMCY

W Niemczech z pieniędzy Senatu została zakupiona część materiałów budowlanych na remont budynków ośrodka „Marianum” – Centrum Ewangelizacji Ruchu Światło Życie.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

Zadania programowe

W realizacji zadań o charakterze programowym w 2006 roku uczestniczyło 75 organizacji pozarządowych. Poza „Wspólnotą Polską” m.in.: Złotnicki Zespół Górali Czadeckich „Dolina Nowego Słońca” w Złotniku, Fundacja „Semper Polonia” w Warszawie, Fundacja „Pomocy Polakom na Wschodzie”, Fundacja „Wolność i Demokracja” w Warszawie, Fundacja Ośrodka „Karta” w Warszawie, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Promyk” w Puławach, „Caritas” licznych diecezji.

Podział dotacji udzielonych przez Kancelarię Senatu RP w 2006 roku na kierunki działania na rzecz Polonii i Polaków za granicą, określone uchwałą nr 38 Prezydium Senatu z dnia 1 marca 2006 roku

Pomoc dla Białorusi

Zgodnie z wyznaczonymi przez Prezydium Senatu RP priorytetami, szczególnie aktywnie i wszechstronnie udzielano pomocy rodakom na Białorusi. Programami wsparcia, przygotowanymi przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” oraz Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”, objęto zarówno dzieci, młodzież, jak i dorosłych. Organizowano pomoc humanitarną dla rodzin wielodzietnych i ubogich, dla dzieci niepełnosprawnych, sierot i pólsierot, pomoc socjalną otrzymywali też studenci. Wspierano wydawanie czasopism dla polskiej mniejszości narodowej, emitowanie audycji Radia Polonia na teren Białorusi. Drużyny harcerskie doposażano w sprzęt biwakowy. W wielu miejscach Polski organizowano warsztaty integracyjne, obozy i kolonie letnie z bogatym programem edukacyjnym, a także rehabilitacyjnym – w wypadku dzieci chorych czy niepełnosprawnych.

Zadania o charakterze programowym	Wartości (w PLN) i struktura (%) dotacji	
Opieka nad oświatą polonijną i polską poza granicami kraju, w szczególności poprzez wspieranie promocji nauczania języka polskiego, również jako języka obcego	15 486 029	39,06%
Pomoc dla mediów polonijnych i polskich w świecie, ze szczególnym uwzględnieniem programów radiowych	4 339 189	10,95%
Przywrócenie właściwej rangi stosunkom Senatu RP z organizacjami kombatanckimi w świecie, przegląd spraw pomiędzy polską emigracją wojenną a krajem	20 000	0,05%
Ochrona polskiego dziedzictwa narodowego poza granicami kraju	5 479 053	13,82%
Pomoc socjalna i rzeczowa dla środowisk polskich na Wschodzie, w szczególności udzielanie zapomóg losowych oraz pomocy charytatywnej i medycznej	2 155 173	5,44%
Wsparcie organizacji akcji letniej, ze szczególnym uwzględnieniem obozów języka polskiego	2 874 493	7,25%
Działania na rzecz rozwoju współpracy gospodarczej kraju ze środowiskami polonijnymi i polskimi w świecie	325 700	0,82%
Działania na rzecz wzrostu prestiżu polskiej grupy etnicznej w krajach zamieszkania oraz rozwoju współpracy polskich i polonijnych środowisk zawodowych	8 965 615	22,61%
Razem	39 645 252 PLN	(100,00%)

■ Korzystając z dotacji Senatu RP, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” pomagała rodakom na Białorusi w ramach programów pomocy charytatywnej, oświatowej, nauczania języka polskiego, wspierania polskiej kultury, organizacji polskich i polonijnych, młodzieżowych, harcerstwa oraz sportu.

- Szkoły polskie otrzymały wyposażenie oraz pomoce dydaktyczne: sprzęt RTV, komputery i oprogramowanie, książki oraz płyty z muzyką polską;
- Dofinansowano spotkania uczniów szkół polskich na Białorusi z młodzieżą w Polsce, zajęcia integracyjne, naukę języka polskiego, ich udział w konkursach recytatorskich, olimpiadach językowych, warsztatach teatralnych, szkołach kultury i festiwalach;
- Przyznano stypendia najbiedniejszym i najzdolniejszym uczniom szkół polskich;
- Zorganizowano kolonie w Polsce dla dzieci z Białorusi;
- Dofinansowano kursy i szkolenia metodyczne dla nauczycieli;
- Kupiono leki, udzielono zapomóg;
- Kupiono sprzęt sportowy dla polskich harcerzy na Białorusi, dofinansowano działalność programową;
- Dofinansowano obozy i imprezy sportowe.

■ Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, dzięki dotacji Senatu RP, wspierała polskie środowiska na Białorusi w pięciu blokach programowych:

- Media polskie – sfinansowano szkolenie dziennikarzy, zakup sprzętu dla redakcji, pomoc merytoryczną;
- Edukacja – wsparto tworzenie bazy edukacyjnej, przygotowanie kadry nauczycielskiej, inicjatywy aktywizujące działalność uczniów;
- Kultura i Dziedzictwo Narodowe – pomoc w kultywowaniu polskich tradycji, wsparto inicjatywy dokumentujące obecność polską na Wschodzie;
- Pomoc charytatywna – kupiono leki, opał, żywność, ubrania, przyznano zapomogi losowe;
- Wsparto aktywność gospodarczą i środowiskową Polaków na Wschodzie.

Korzystając z finansowego wsparcia Senatu RP, pomoc Polakom na Białorusi świadczyły też inne organizacje pozarządowe.

■ Rok Języka Polskiego

15 486 029 zł – 39,06 proc. dotacji na cele programowe – Senat RP przekazał w 2006 roku na opiekę nad oświatą polonijną.

■ Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” – wsparte ponad siedem milionową dotacją Kancelarii Senatu RP – prowadziło wszechstronny program pomocy oświatowej dla wszystkich poziomów nauczania języka polskiego poza granicami kraju. Program ten realizowano poprzez: zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych dla placówek oświatowych poza krajem, utrzymanie punktów nauczania języka polskiego, zakup wyprawek dla dzieci, realizację programów szkół patronackich, organizowanie spotkań edukacyjno-integracyjnych dla uczniów i nauczycieli szkół społecznych i sobotnio-niedzielnich, kursów języka polskiego, wiedzy o literaturze i kulturze polskiej, wiedzy o współczesnej Polsce, kolonii, obozów językowych i krajoznawczych dla dzieci i młodzieży polskiej z zagranicy, letnich szkół języka i kultury polskiej dla studentów polskiego pochodzenia studiujących w kraju zamieszkania, dokształcania nauczycieli szkół polskich, kursów języka polskiego dla dorosłych, dofinansowanie działalności katedr polonistyki oraz polskich bibliotek poza granicami kraju, organizowanie konkursów języka polskiego, wiedzy o literaturze i kulturze polskiej, konkursów recytatorskich, ortograficznych, także np. otwartego konkursu na temat: „Rola języka polskiego w moim życiu” w ramach uchwalonego przez Senat roku 2006 – „Rokiem Języka Polskiego”.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

Pomoc w ramach programu „Wspólnoty” skierowana została do: Białorusi, Litwy, Łotwy, Ukrainy, Czech, Kazachstanu, Mołdawii, Rosji, USA, Niemiec, Rumunii, Bułgarii, Chorwacji, Serbii, Słowacji, Macedonii, Syrii, Danii, Argentyny, Hiszpanii, Norwegii, Holandii, Estonii, Gruzji, Węgier, Finlandii, Anglii, Francji, Włoch, Irlandii, Szwecji, Kuby, Brazylii, Turkmenii, Uzbekistanu, a także wszędzie tam, gdzie uczy się języka polskiego (fot. 22-23).

- Letnią i zimową szkołę języka polskiego w Mołdawii i na Ukrainie zorganizowało, przy wsparciu Senatu, Stowarzyszenie Sympatyków Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

- Letnią Akademię Języka Polskiego zorganizował ZHP w Warszawie.

- Fundacja „Oświata Polska za Granicą” w Warszawie dofinansowała działalność i wyposażenie szkół polskich w Libii.

- We wrześniu 2006 roku marszałek Senatu RP objął patronat nad programem „Dobra książka na Wschód”. Celem inicjatywy Sekcji Wydawców Edukacyjnych Polskiej Izby Książki jest dostarczanie pomocy dydaktycznych i książek polskim szkołom na Wschodzie. Rolę koordynatora przedsięwzięcia przyjęła Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Do uczestnictwa w programie zgłosiły się: Wydawnictwo Szkolne PWN, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Nowa Era. List intencyjny podpisano w Warszawie podczas 21. Targów Książki Edukacyjnej (fot. 27).

Media polonijne

W upowszechnianiu polskiego języka, kultury, rozbudzaniu więzi z Macierzą nie do przecenienia jest rola mediów polonijnych i polskich poza granicami kraju. Senat aktywnie wspiera ich działalność. W 2006 roku z budżetu Kancelarii Senatu przeznaczono na ten cel 4 339 189 zł – 10,95 proc. środków kierowanych na działalność programową.

- Za pośrednictwem Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” dotację otrzymała rozgłośnia radiowa „Znad Wilii”, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” przekazała środki na dofinansowanie wydawania „Dziennika Polskiego”, „Dziennika Żołnierza” oraz „Tygodnika Polskiego” – czasopism polskich wychodzących w Wielkiej Brytanii, przez lata łączących polską emigrację, będących wyrazicielem jej dążeń niepodległościowych.

- Fundacja „Oświata Polska za Granicą”, korzystając ze wsparcia Kancelarii Senatu, pomogła w wydaniu młodzieżowego czasopisma społeczno-kulturalnego „Pod Wiatr”. Dwumiesięcznik, redagowany przez młodzież z kraju i środowisk polonijnych, jest kolportowany do ok. 500 ośrodków polonijnych.

- Fundacja „Polonia Restituta” w Warszawie, korzystając z dotacji Senatu, zredagowała i wydała kwartalnik „Nasza Rota”, adresowany do nauczycieli szkół polskich w 57 krajach.

- Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” od 1993 roku prowadzi program wspierania polskich redakcji prasowych, radiowych i telewizyjnych na Wschodzie. W 2006 roku, dzięki pomocy Kancelarii Senatu, redakcje polskojęzyczne otrzymały bardziej nowoczesne wyposażenie.

- Od lat z budżetu Kancelarii Senatu wspierane są także różne formy szkolenia i edukacji polonijnych dziennikarzy. W 2006 roku Małopolskie Forum Współpracy z Polonią w Tarnowie, już po raz czternasty zorganizowało Światowe Forum Mediów Polonijnych z udziałem 150 dziennikarzy z całego świata. Celem spotkań, adresowanych do polonijnych dziennikarzy, jest integracja dziennikarzy polskich pracujących poza krajem, utrzymywanie więzi środowisk polonijnych z Macierzą oraz promocja gospodarcza, kulturalna i turystyczna Polski w świecie (fot. 29-30).

Dziedzictwo narodowe poza krajem

Ochronę polskiego dziedzictwa narodowego poza krajem Senat zleca wielu organizacjom. Przeznaczono na ten cel 5 479 053 zł – 13,82 proc. środków na cele programowe.

■ „Wspólnota Polska” ma to zadanie wpisane w obszerny program wspierania polskiej kultury, na którego realizację Senat wyasygnował ponad 3 miliony zł. Dzięki temu wsparciu w 2006 roku wykonano m.in.: konserwację nagrobka gen. Kazimierza Małachowskiego na cmentarzu w Chantilly pod Paryżem, konserwację organów w dwóch polskich kościołach na Litwie, obrazu św. Ludwika wg szkicu Matejki na Łotwie, a także wielu obiektów sakralnych na Ukrainie. We Lwowie poddano konserwacji szczególnie zagrożone zabytki w Metropolitalnej Katedrze Rzymsko-Katolickiej, która jest wspaniałym pomnikiem naszych dziejów i kultury. Dofinansowano działalność Biblioteki Polskiej w Paryżu – po zakończonym remoncie gmachu rozpoczęto konserwację cennych zbiorów.

■ Za pośrednictwem Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” Senat partycypował w kosztach związanych z dokumentowaniem śladów polskości na Wschodzie – dofinansowano np.: liczne opracowania utrwalające pamięć o działalności wybitnych Polaków, wykonanie granitowego obelisku w 150. rocznicę śmierci Salomei Słowackiej na Ukrainie, program badawczy „Dokumentacja polskich śladów na Półwyspie Krymskim” oraz „Polacy na Pokuciu”.

Wsparto finansowo m.in.: wystawy w galerii „Własna Strzecha” we Lwowie, Ogólnokrymski Konkurs Kolęd i Pastorałek, Festiwal Polskiego Folkloru, „Święto ulicy Warszawskiej”, wystawę „Polacy w jarosławskim kraju”, spektakle „Salonu Muzyki i Poezji” z Toronto, Festiwal Szkolnych Zespołów Teatralnych, plenery malarskie, warsztaty wokalne, teatralne, taneczne itp. Efekty pracy niektórych zespołów kulturalnych oglądaliśmy w Polsce podczas: lidzbarskich „Kaziuków-Wilniuków”, Festiwalu Kultury Kresowej w Mrągowie, Międzynarodowego Jarmarku Folkloru w Węgorzewie, Tyskich Spotkań Teatralnych, Polonijnego Festiwalu Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych w Iwoniczu Zdroju (w 2006 roku wzięło w nim udział 450 uczestników z wielu krajów) czy Światowego Festiwalu Chórów Polonijnych w Koszalinie, któremu towarzyszyły polonijne warsztaty edukacyjno-artystyczne dla młodzieży oraz studium dyrygentów chórów polonijnych (fot. 24, 32-33).

Prestiż polskiej grupy etnicznej

Wzrost prestiżu polskiej grupy etnicznej w krajach zamieszkania to kierunek działania, do którego Senat Rzeczypospolitej Polskiej przywiązuje dużą wagę.

■ W 2006 roku Senat RP wsparł program Studiów Polskich na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku. Program ma na celu promowanie Polski i prezentowanie jej spraw w kontekście lokalnym i powszechnym – ma zapobiec naszej nieobecności w świadomości elit opiniotwórczych Stanów Zjednoczonych.

■ Od 2002 roku Senat RP dotuje program stypendialny Fundacji „Semper Polonia” dla studentów polskiego pochodzenia studiujących w krajach swojego zamieszkania. Celem programu, poza wzrostem prestiżu Polonii i Polaków za granicą, jest wspieranie aktywizacji oświatowo-zawodowej Polaków i osób polskiego pochodzenia mieszkających poza granicami kraju, a także wykorzystanie doświadczeń wykształconej, dobrze przygotowanej kadry o polskim rodowodzie do promowania polskich osiągnięć kulturalnych i gospodarczych oraz rozwoju kontaktów pomiędzy Polską a krajami ich zamieszkania. W 2005 roku stypendia otrzymało 3625 osób polskiego pochodzenia z 29 krajów.

■ Stowarzyszenie Doradców Gospodarczych „Pro-Akademia”, wsparte finansowo przez Senat, zorganizowało „Letnią Szkołę Języka Polskiego i Przedsiębiorczości”, połączoną z praktykami zawodowymi dla młodzieży polskiego pochodzenia ze Wschodu. W zajęciach letniej szkoły wzięli udział absolwenci szkół wyższych (prawnicy, ekonomiści) z Mołdawii, Rosji i Białorusi.

■ Okręgowa Izba Lekarska w Częstochowie, wsparta dotacją Senatu, zorganizowała VI Światowy Kongres Polonii Medycznej, który stanowił forum wymiany poglądów i doświadczeń zawodowych; był też okazją do wzmocnienia jedności wśród lekarzy polskich i polonijnych.

■ Towarzystwo Kultury Języka w Warszawie opracowało i przetłumaczyło na języki Unii Europejskiej broszurę upowszechniającą podstawowe wiadomości o języku polskim w środowiskach polonijnych oraz w otoczeniu tych środowisk. Jest to pierwsze w historii wydawnictwo popularne informujące we wszystkich językach Unii o najważniejszych cechach języka polskiego.

■ Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, korzystając z pomocy Senatu, wspierała aktywność gospodarczą i środowiskową Polaków na Wschodzie, organizując m.in. ośrodki wspierania przedsiębiorczości. Rolą tego rodzaju placówek jest przygotowanie naszych rodaków do efektywnego funkcjonowania w ramach gospodarki wolnorynkowej poprzez szkolenia w Polsce i krajach ich zamieszkania, doradztwo przedsiębiorcom, kontakt z polskimi przedsiębiorcami.

Troską Senatu RP jest cała polska diaspora – środowiska od lat dobrze zorganizowane, z których wiele jest zasłużonych w walce o niepodległość, w upamiętnianiu polskiej historii, jak i te zupełnie nowe, dopiero się tworzące.

W 2006 roku Senat wsparł np. działalność Polskiego Centrum Informacji i Kultury w Dublinie. Jest to kompleksowy i bezpłatny punkt informacji w języku polskim i angielskim, gdzie nowo przybywający Polacy mogą zdobyć wiadomości na temat prawa pracy, obowiązków podatkowych, opieki medycznej itp. Centrum promuje też polskich przedsiębiorców w Irlandii, wspiera polskie inicjatywy społeczne i kulturalne. We wrześniu 2006 roku wicemarszałek Senatu Maciej Płażyński uczestniczył w uroczystości otwarcia pierwszego ośrodka duszpasterskiego dla polskich emigrantów w Irlandii, w kościele św. Audeona w Dublinie, przekazanego wspólnocie polskiej. Było to wielkie wydarzenie, bardzo oczekiwane przez coraz liczniejszą polską emigrację w Irlandii – w samym Dublinie mieszka ok. 70-80 tys. Polaków.

Sprawy Polonii w pracach Senatu

Opieka nad Polonią i Polakami za granicą nie ogranicza się do przyznawania dotacji na cele inwestycyjne i programowe. Senat, za pośrednictwem marszałka i senatorów, w kontaktach międzynarodowych reprezentuje i broni interesów Polonii. Marszałek Senatu podczas każdej wizyty w kraju, gdzie jest diaspora polska, interesuje się problemami naszych rodaków. W trakcie oficjalnych wizyt spotyka się z Polakami i porusza istotne dla nich sprawy. Także przy okazji wizyt oficjalnych gości z zagranicy w Senacie – Marszałek rozmawia o warunkach życia Polonii w ich krajach. Często, dzięki takim spotkaniom i rozmowom, rozwiązywane są problemy, które dotyczą naszych rodaków. Również wice-marszałkowie Senatu w trakcie oficjalnych wizyt i spotkań podejmują tematy dotyczące rodaków za granicą. Marszałek i wicemarszałkowie Senatu (Prezydium Senatu) decydują o przyznawaniu pomocy Polonii i wyznaczaniu priorytetów w tym zakresie.

Sprawami Polonii w Senacie zajmuje się też Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Do Komisji trafiają wszystkie projekty ustaw dotyczące spraw polonijnych. Komisja opiniuje również wnioski organizacji pozarządowych o zlecenie zadań służących całej Polonii. Komisja inicjuje rozwiązania legislacyjne na rzecz Polonii i utrzymuje kontakty z ośrodkami polonijnymi.

Roboczymi kontaktami ze środowiskami polonijnymi zajmuje się Biuro Polonijne Kancelarii Senatu. To tutaj następuje rejestracja i analiza wniosków organizacji pozarządowych pod względem formalno-prawnym oraz rachunkowym, przygotowywane są dokumenty, które rozpatruje Komisja, a następnie Prezydium. Biuro Polonijne na co dzień kontaktuje się ze środowiskami polonijnymi, a także z urzędami i organizacjami działającymi na rzecz Polonii w kraju. Biuro jest zapleczem administracyjnym, w którym zbiegają się wszystkie nici dotyczące kontaktów z Polonią.

Zacieśnić związki rodaków z Macierzą

Najnowszą inicjatywą Izby jest projekt ustawy o opiece Senatu nad Polonią i Polakami za granicą. W 1999 roku Senat podjął inicjatywę ustawodawczą w sprawie pakietu projektów ustaw o obywatelstwie polskim, o repatriacji i o Karcie Polaka. Dotychczas ustawowego uregulowania doczekała się jedynie sprawa repatriacji. W 2002 roku z inicjatywy Senatu ustanowiony został Dzień Polonii i Polaków za Granicą, obchodzony 2 maja.

Także w 2002 roku Senat podjął uchwałę w sprawie utworzenia Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Urzędzie Marszałka Senatu. Zadaniem Rady jest wyrażanie opinii w sprawach istotnych dla Polonii i Polaków za granicą. Powołanie Rady stworzyło oficjalne forum współpracy między Senatem a przedstawicielami największych organizacji polonijnych. Rada zbiera się przynajmniej raz w roku. Oprócz tego w Senacie organizowane są konferencje poruszające sprawy Polonii i Polaków za granicą.

■ Dzień Polonii i Polaków za Granicą

Dzień Polonii i Polaków za Granicą ustanowiony został w uznaniu wielowiekowego wkładu Polonii w odzyskiwanie przez Polskę niepodległości; za wierność i przywiązanie do polskości oraz pomoc krajowi w najtrudniejszych momentach, w celu potwierdzenia więzi z Macierzą i jedności wszystkich Polaków. Senat co roku włącza się w te obchody. Marszałek Senatu występuje z okolicznościowym orędziem transmitowanym przez telewizję i radio. W kraju organizowane są koncerty i wystawy; Marszałek dekoruje odznaczeniami państwowymi zasłużonych działaczy polonijnych.

W 2006 roku uroczyste obchody Dnia Polonii zostały zorganizowane na Łotwie.

Marszałek Senatu Bogdan Borusewicz uważa, że stosunki między mniejszością polską a władzami łotewskimi są modelowe. Przestrzegane są prawa mniejszości, bez zakłóceń działają polonijne organizacje, rozwija się polskie szkolnictwo i kultura.

Delegacja Senatu RP odwiedziła Dom Polski w Daugavpils (remontowany ze środków Senatu). Po Mszy św., celebrowanej w języku polskim przez biskupa Janisa Bulisa, Marszałek Bogdan Borusewicz udekorował go Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, przyznanym przez Prezydenta RP (fot. 28).

■ Polonijna Rada Konsultacyjna

Polonijna Rada Konsultacyjna przy Urzędzie Marszałka Senatu zebrała się po raz pierwszy w nowej, VI kadencji Senatu na początku lutego 2006 roku. W skład Rady powołani zostali reprezentanci największych organizacji polonijnych ze świata. Rada omówiła sytuację mniejszości polskiej na Białorusi, organizację Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy, sprawę ustanowienia roku 2006 Rokiem Języka Polskiego, a także priorytety w zakresie pomocy Polonii w 2006 roku. Rada przyjęła również dwie rezolucje. W rezolucji dotyczącej Białorusi potępiła łamanie praw człowieka w tym kraju. Podkreśliła, że Polonia i Polacy za granicą solidaryzują się z Polakami na Białorusi i ich walką o podstawowe prawa mniejszości

narodowej oraz postulowała, by organizacje polskie i polonijne opracowały długofalowy program działań, mających na celu zaspokajanie potrzeb środowisk polskich w Republice Białoruś. W drugiej rezolucji Rada odniosła się z uznaniem do podjętej przez Senat inicjatywy ustanowienia roku 2006 Rokiem Języka Polskiego. Zaproponowała, by priorytet w kontaktach między polską diasporą w świecie a krajem przyznać działaniom na rzecz rozwoju oświaty polonijnej i polskiej poza granicami oraz upowszechnianiu nauczania języka i kultury polskiej. Organizację Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy powierzono „Wspólnocie Polskiej”.

SKŁAD POLONIJNEJ RADY KONSULTACYJNEJ
powołanej przez Marszałka Senatu 9 lutego 2006 roku

- Andżelika Borys – Prezes Związku Polaków na Białorusi
- Emilia Chmielowa – Prezes Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie
- Les Kuczyński – Przewodniczący Rady Polonii Świata
- Helena Miziniak – Prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych
- Janusz Rygielski – Prezes Rady Naczelnej Polonii Australijskiej
- Frank Spula – Prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej
- Leszek Szybisz – Prezes Związku Polaków w Argentynie
- Jan Zinkiewicz – Prezes Związku Polaków w Kazachstanie

■ Migracja zarobkowa z Polski

W październiku 2006 roku Senat zorganizował jedną z pierwszych konferencji, poświęconą migracji zarobkowej z Polski do krajów Unii Europejskiej. Tym samym Senat, który jest żywo zainteresowany sprawami emigracji i Polaków za granicą, zapoczątkował ogólnospołeczną dyskusję na ten temat. Marszałek Senatu zaproponował stworzenie wspólnego, skoordynowanego rządowego programu działań wobec nowych migrantów. Marszałek wypowiedział się przeciwko tworzeniu zachęt dla tych, którzy migrują. Przestrzegał przed tworzeniem warunków, które skłaniałyby do wyjazdów kolejnych rodaków z kraju. Uczestnicy konferencji zgodzili się, że brak wizji przyszłości młodych ludzi, którzy decydują się na wyjazd w poszukiwaniu pracy, nie zwalnia kraju od niesienia im pomocy. Wskazywano, że pieniądze przeznaczane na pomoc Polonii powinny być wydawane z uwzględnieniem potrzeb nowej emigracji. Uczestnicy konferencji wielokrotnie z uznaniem mówili o Senacie, który szybko reaguje na zmieniającą się rzeczywistość i podejmuje nowe wyzwania.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ